

На основу члана 5. став 2. Закона о признавању сорти пољопривредног биља („Службени гласник РС”, број 30/10),

Министар пољопривреде, шумарства и водопривреде доноси

ПРАВИЛНИК

о методама испитивања сорте шећерне репе (*Beta vulgaris ssp. altissima var. sacharifera Alef.*) ради признавања сорте

"Службени гласник РС", бр. 31 од 5. априла 2013, 20 од 10. марта 2023.

Члан 1.

Овим правилником прописују се методе испитивања сорте шећерне репе *Beta vulgaris ssp. altissima var. sacharifera Alef.* (у даљем тексту: сорта) на огледном пољу и у лабораторији, ради признавања сорте.

Методама из става 1. овог члана испитују се одређене битне особине сорте, ради утврђивања:

- 1) боље производне и употребне вредности сорте (VCU тест);
- 2) различитости, униформности и стабилности сорте (DUS тест).

Члан 2.

Производна и употребна вредност сорте утврђује се на основу резултата испитивања одређених битних особина сорте које се односе на:

- 1) принос корена (изражен у t/ha);
- 2) садржај шећера (изражен у процентима);
- 3) принос кристалног шећера (изражен у t/ha);
- 4) отпорност или толерантност на болести.

Сорта има бољу производну и употребну вредност ако у току испитивања одређених битних особина из става 1. овог члана покаже боље резултате у поређењу са тим особинама сорте стандард.

Члан 3.

Испитивање сорте на огледном пољу траје две године.

Члан 4.

Испитивање производне и употребне вредности сорте врши се на огледном пољу, на најмање три локалитета.

За сорту за коју је у захтеву за признавање наведено да је толерантна на ризоктонију (*Rhizoctonia solani*), врши се испитивање на најмање једном локалитету где је лабораторијским методама утврђено присуство ризоктоније.

За сорту за коју је у захтеву за признавање наведено да је толерантна или отпорна на нематоду (*Heterodera schachtii*), врши се испитивање на најмање једном локалитету где је утврђено присуство нематоде.

Члан 5.

Сорта се испитује на огледном пољу које је постављено на земљишту које мора бити добрих производних особина и припремљено одговарајућим агротехничким мерама.

Предусев на огледном пољу мора бити одговарајући усев за сетву шећерне репе.

Члан 6.

На огледном пољу, оглед се изводи по плану „потпуно случајног блок система” у четири понављања.

Оглед се поставља на следећи начин, у зависности од техничких могућности механизације:

- 1) дужина парцеле – 10 m;

- 2) ширина парцеле – 1,8 m (2,0 m);
- 3) површина парцеле – 18 m², (20 m²);
- 4) број редова биљака – четири;
- 5) број редова биљака за обрачун на парцели – два реда у средини;
- 6) број биљака у реду – 50;
- 7) број биљака за обрачун на парцели – 100;
- 8) растојање између редова биљака – 45 cm (50 cm);
- 9) растојање између биљака у реду – 20 cm;
- 10) обрачунску парцелу чине два реда у средини – ширине 9 m² (10 m²);
- 11) број биљака по хектару – 111.111 биљака (100.000 биљака);
- 12) растојање између блокова – 100 cm.

Оглед се поставља на локалитету у оптималном агротехничком року.

Сетва испитиване сорте и сорте стандард се обавља истог дана на једном локалитету.

Члан 7.

Количина ђубрива, време и начин његове примене, као и одговарајуће мере неге приликом испитивања сорте одређују се, у зависности од специфичних услова локалитета (предусев, тип земљишта, подаци о анализи хранљивих материја у земљишту, временске прилике, потребе биљака и сл.), у складу са добром пољопривредном праксом.

Члан 8.

У периоду гајења сорте на огледном пољу евидентирају се следећи подаци:

- 1) датум сетве;
- 2) датум ницања;
- 3) датум вађења корена;
- 4) број прораслица;
- 5) присуство оштећења од *Cercospora beticola* (оцењује се оценом од 1 до 5).

Члан 9.

Вађење корена шећерне репе врши се од 1. до 20. октобра у години испитивања.

Мерење приноса обавља се на следећи начин:

- 1) по одсецању глава са листом, узимају се сви коренови са обрачунске парцеле и мере;
- 2) евидентира се укупна маса коренова у kg, са сваке обрачунске парцеле из четири понављања;
- 3) евидентира се број успешних биљака.

Уколико се приликом евиденције броја биљака из става 2. тачка 3) овог члана установи да у три и више понављања недостаје више од 20% биљака за оглед са међуредним размаком од 50 cm, односно 30% биљака за оглед са међуредним размаком од 45 cm, сорта се искључује из огледа.

Члан 10.

У лабораторији се испитује садржај шећера и обрачунава се принос кристалног шећера.

За испитивање сорте у лабораторији припрема се просечан узорак са сваког локалитета.*

Узорак из става 2. овог члана се припрема тако што се из сваког понављања узима десет коренова редом. Узорак се означава истом шифрованом ознаком као и сорта на огледном пољу, у складу са законом којим се уређује признавање сорти пољопривредног биља.*

Врећа са узорком се обележава са две етикете заштићене пластичном фолијом, тако да се једна етикета ставља у врећу, а друга везује са спољне стране вреће.

Узорци коренова се достављају лабораторији која обавља хемијско-технолошке анализе истог дана након вађења, а најкасније наредног дана након вађења.

*Службени гласник РС, број 20/2023

Члан 11.

Обрада једногодишњих и двогодишњих података о резултатима приноса корена и садржаја шећера врши се израчунавањем анализе варијансе по плану „потпуно случајног блок система“, а оцена значајности се изражава на основу LSD теста или Dunnett – овог теста за поређење средина третмана са стандардом на нивоу значајности $p=0,05$ и $p=0,01$.

Поред оцене значајности из става 2. овог члана, за принос корена и садржај шећера израчунава се и коефицијент варијације (C_v) огледа.

За обрачун укупног приноса користе се подаци укупног приноса корена са обрачунске парцеле по понављањима.

Члан 12.

Испитивање различитости, униформности и стабилности (DUS тест) сорте спроводи се у складу са методом одређеном техничким упутством за тестирање различитости, униформности и стабилности сорте.

Члан 13.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.

Број 110-00-38/2013-09

У Београду, 1. априла 2013. године

Министар,

Горан Кнежевић, с.р.